

Gospod Zamuda

ali

Kako hitro mine čas!

Igra v enem dejanji.

V francoščini sp. L. B. Picard.

Poslovenil

VAL. MANDELC.

Izdalo in založilo

Dramatično društvo v Ljubljani.

V Ljubljani.

Natisnila „Národna tiskarna“.

1879.

O s o b e :

Gospod Zamuda, trgovec.

Gospá Zamudova.

Evgenij, njiju sin.

Ravnè, trgovec.

Sofija, njegova hči.

Jeriho, krčmar.

Kilijan, Zamudov sluga.

Birič.

Trgovski pomočnik.

Prodajalec barometrov.

Dva postreščka.

Godi se v glavnem mestu, v velikem hotelu

Salon, skupen za dve stanovanji. Gledalcu na desno v sredi okno, a zadaj vrata Zamudovega stanovanja. Zadaj v sredi vrata. Gledalcu na levo v sredi vrata Sofijine izbe. Na desno malo pred oknom odprta toaleta; na levo malo pred Sofijinimi vrati miza s pripravo za pisanje; steklo sè zlatimi ribicami. Zamudova palica, dežnik in pa klobuk na stolu zadaj na levo, a suknja njegova na stolu zadaj na desno.

Ko se vzdigne zagrinjalo, stoji Zamuda v suknji za doma, in sè zvitimi lasmi pred ribicami, ter jih beza s peresom.

Prvi prizor.

Gospa Zamudova, Zamuda.

Gospa Zamudova (prišedši): Kaj vidim, Zamuda! še zdaj nijsi šel od doma? še oblekel se nijsi? še počesal se nijsi? Ura bo pa ta hip deset!

Zamuda (pogleda na uro): Kaj si tu rekla, žena? . . . Ah, pa res! Moj Bog, kako hitro mine čas! Urno, urno, tekoj bom v redu. Končal sem ravnokar zapiske o potnih troških, zdaj sem pa pogledal tè-le zlate ribice v steklu: zares, prav

lepa reč za salon, kaj-ne, Anka? Na moje poštenje, najin sin nama je izbral krasen hotel, ničesar tu ne manjka,

Gospa Zamudova: Ali ti imaš danes najpotrebnejših opravkov zase, za sina, za-me. Obljubil si mi, da boš dan po prihodu v glavno mesto storil vse, kar koli je potrebno: da pojdeš k ljudem, da se jim pokloniš, da se priporočiš, zdaj pa stojiš tu pred steklom, pa gledaš zlate ribice!

Zamuda: E no! Da pojdem k ljudem, da se jim priporočim, saj uže grem . . . Prosim te, bodi mirna; ti imenitni opravki, ki ti delajo toliko preglavice, koliki so neki? To in pa nič, eno dopoldne bodo opravljeni vsi.

Gospa Zamudova: To in pa nič! Prav kakor da nečeš vedeti, kakšna je z možem moje rajinke sestre. Kako nam je bil pisal zmiraj prijazno, ljubeznjivo, in nam ponujal, da se naj poravnamo z lepim; zdaj pa, dve leti potem, padlo mu je na enkrat na um tožiti, pravdati se z mano na vse pretrge zavoljo dedine po mojem starem očetu. Jeli, to in pa nič?

Zamuda: To ti je jezičnik, rabulist, naučil ga bom jaz pameti.

Gospa Zamudova: Najin sin, ki sva ga bila poslala v glavno mesto, da bi se kaj naučil, imel je ravno dobiti dobro službo v domačem

mestu, na enkrat pa opazi, da mu prijatelji njegovi in tvoji obračajo hrbet, kadar jih sreča, in da mu zapirajo vrata, kadar jih pride obiskat. To in pa nič, jeli?

Zamuda: Najin sin je mlad, bržkone je napravil kakšno lisasto, pa nama neče povedati. Šel bom k vsem tem poštenim možem, in dobil bo službo.

Gospa Zamudova: In slednjič gospod Ravnikar, naš korespondent, ki nam neče več pošiljati blaga, ter pravi, da te bo po biriču prisilil, da napraviš ž njim račun . . . ?!

Zamuda: Neumne besede, neumno vedenje! Dobil bo račune. Dolžnik je pa on moj, to bi stavil.

Gospa Zamudova: Saj ne dvomim, da je v vseh rečeh tvoja prava; nazadnje bo pa vendar le v vseh rečeh tvoja kriva. če boš mečkal, če se boš opotavljal, če ne pojdeš iz hiše, če se ne lotiš krepko svojih opravil.

Zamuda: Ah, nikar mi toliko blebetati, če hočeš da se jih lotim.

Gospa Zamudova: Kako napačno si storil, ko si pred tremi meseci odpustil iz službe onega mladeniča, trgovskega pomočnika, ki je tvojo kupčijo razumel bolje nego ti.

Zamuda: Napčno sem storil?! . . . Takšen nemirnež, takšen nestrpljivec, ki me je vsak

trenotek priletel nadlegovat zavoljo računov, zavoljo podpisov, v vrtu, v družbi, v kavarni, pri biljardu, ki mi nij dal mirú celo pri taroku ne!

Gospa Zamudova: Dà, ali vršil je tvoja opravila, in tekla so v redu. Odkar si se jih pa ti spet lotil, gre vse narobe. Ravně, tvoj stari nasprotnik, ga je vzel k sebi, in nij se še pokesal.

Zamuda: Ah, grom! nijsem mu nevošljiv; lepšega druga si nij mogel izbrati. Ravně je človek, ki ga jaz zaničujem.

Gospa Zamudova: Obleci se vendar, prosim te. Glej sina, ki ga je nestrpljivost prignala sem, in ki ga bo tvoje mečkanje spravilo v obup.

Drugi prizor.

Gospa Zamudova, Evgenij, Zamuda.

Evgenij: Kaj, oče, vi se še oblekli niste? Jaz pa sem prišel, da bi izvedel uspeh vaših potov. Mislil sem, da ste se uže vrnili.

Zamuda: No ti, kaj pa je to? Niti dobro jutro nijsi rekel materi?

Evgenij: Ne zamerite, mati.

Gospa Zamudova: Dobro jutro, dragi moj, dobro jutro.

Evgenij (očetu): Nijste li rekli sinoči pri večerji, da pojdete danes prav zgodaj od doma?

Zamuda: Eh, daj mi mira! Se li mar obotavljam? Misliš li ti, da tratim svoj čas? (Gre navzad, ter kliče, potem se vrne): He! Kilijan! Gospod Jeriho! Ko bi vaju kdo čul, bi res mislil, da se ne znam vesti. — Dà, resnica je, kadar sem gospodar svojega dne, to je zame največje veselje . . . Zbuditi se zjutraj, pa ne vedeti čemu iti od doma, pa ne vedeti kam, gledati množico po ulicah in cestah, to je prekrasno; ali to me pa ne zadržuje, da bi ne bil delaven, da bi ne bil natančen, kadar je treba. Gospod Jeriho!

Tretji prizor.

Gospa Zamudova, Zamuda, Evgenij, Jeriho.

Jeriho: S čim morem postreči gospodu?

Zamuda: A! gospod Jeriho. No, ta brivec, ki streže v vašem hotelu, kje je?

Jeriho: Eh, ne zamerite, gospod, najmanjše eno uro je uže v vaši sobi.

Zamuda: Pa mi nijste mogli povedati? Tekoj grem tje, mudi se mi, zelo se mi mudi. Kilijan? . . . (Ženi in sinu): In pa vedita vidva, ta

negotovost, ta srečna nedoločnost v duhu mi zadaje veselje bolj bistveno, bolj stanovitno, nego vsi vaši plesi, vaši koncerti, vaša gledišča.

Evgenij: Oh, brez dvoma, ljubi oče, ali za boljše uživanje veselja bi bilo dobro biti prav brez vsega nemira.

Zamuda: Kilijan!... Bo se li oglasilo to motovilo?

Četvrti prizor.

Prejšnji, Kilijan.

Kilijan: Tukaj sem, gospod.

Zamuda: Nauči se vendar streči, kakor se spodobi; ti si kriv, da mi godrnja moj sin. Mojo malo skledico za mešanje tobaka!

Kilijan: Na mizi vam je, gospod. (Odide.)

Zamuda (gre k mizi): A, dobro! Nijsem je bil videl. (Začne mešati tobak.)

Evenij: Ali oče...

Zamuda: En trenotek, pa je storjeno. Gospod Jeriho, z vašim hotelom sem jako zadovoljen; dobra kuhinja, dobre postelje. Morate imeti gotovo dokaj gostov?

Jericho: Eh, gospod, saj se ne tožim.

Zamuda: Dà, dà; ali mene veseli, če vidim, da se dobro godi poštenim ljudem.

Gospa Zamudova (pristopi k mizi): Ali, ljubi mož, brivec čaka.

Zamuda (sipaje tobak v tobakero): Tekoj, draga žena, tekoj. Tekoj! Storjeno je. Gospod Jeriho, imate li kaj časnikov?

Jeriho: Vsakovrstnih, gospod, tekoj grem po-nje.

Peti prizor.

Evgenij, Gospa Zamudova. Zamuda.

Evgenij: Časnikov! pa zdaj! (Gre na desno.)

Zamuda: Nič prijetnejšega, nego brati, kadar me češe in mi grebka po laseh Sinko, prepričan sem, da bom izvedel kaj, kar ti tajiš materi in meni. Nemogoče, da bi se bili ljudje, ki jih jaz spoštujem, in ki, brez bahanja, potrebujejo mene, da bi se bili, pravim, zakleli naenkrat proti tebi brez vzroka.

Evgenij: Nikdar se niste mogli tožiti, oče, zastran mojega vedenja.

Zamuda: Nikdar se nijsem mogel tožiti? Pa (Gredé k Evgeniju in pustivši tobakero na mizi.) ...

ko bi ne bilo družega nič, nego ona neumna prošnja, da ti dovolim vzeti v zakon ono Sofijo, Ravnetovo hčer.

Evgenij: Kaj neki morete očitati hčeri gospoda Ravneta, ki je vaš sosed, vaš zemljak, in pa kakor vi, glava hiši, ki ima kredit?

Zamuda: Hčeri? Nič. Ona je lepa, poje ukusno, pleše da je milina, in ti veš, da mene očara muzika, plemenito srce, naravni duh; — ali njen oče! njen oče! . . . Pomirili so naju že večkrat, ali petinštirideset let je uže, odkar ga ne morem — uže odkar sva bila v šoli skupaj — ne morem ga niti kot trgovca, niti kot človeka sploh. (Mej tem govorom je šla gospa nestrpeljiva po tobakerko, ter mu jo da, priganjaje ga da naj gre.) Dà, povsodi sem našel tega vruga na svojem potu. Intrigant je, ki mi je vselej preugrabil, karkoli sem hotel zadobiti jaz.

Evgenij: Ali oče . . .

Gospa Zamudova: Ali Evgenij, če boš odgovarjal, ne bo kraja nikdar. Govoril boš o Ravnetu in njegovej hčeri, kadar se vrne oče.

Zamuda: O, pa ne! Zastonj je vsaka beseda, na moje postenje!

Šesti prizor.

Prejšnji, Jeriho.

Jerih o (nekoliko odzadaj): Gospod, tu so časniki.

Za m u d a: Dobro! (Odpiraje časnike.) O, kadar jaz enkrat kaj rečem . . .

G o s p a Z a m u d o v a: No, vsaj ne boš tu-le čital časnikov? Kadar te bo česal, si rekel . . .

Z a m u d a: Ali resnično, žena, tvoja živost je le uže prevelika . . . jaz pa tudi morem biti živ, dà, kadar hočem . . . Gospod Jeriho, treba bi mi bilo Kilijana, da se oblečem. In pa bodite tako prijazni, pa pošljite tekoj tekoj po voz zame.

Jerih o: Uže tečem.

Sedmi prizor.

Prejšnji razun Jeriha.

Z a m u d a: Predno pride voz, bom počesan in oblečen. Kar se pa tiče gospodične Ravnetove, ti mladi gospod, rečeno ti je enkrat za vselej . . .

G o s p a Z a m u d o v a (peljaje ga k vratom njegove izbe): Ali pojdi vendar, pojdi, če hočeš najti še koga.

Zamuda (stopaje počasi, zagledavši se v neki časnik): Ah, prosim te, našel ti bom vse. V velikih mestih vstajajo tako pozno, . . . Ah! ah! glej, nova opera! To pa moram slišati. O moji opravi bode hitro končani.

Gospa Zamudova: Pojdi vendar, pojdi.
(Zamuda odide.)

Osmi prizor.

Evgenij, gospa Zamudova.

Gospa Zamudova: Oh, čuden človek! čuden človek! Petindvajset let sva oženjena in bil je vedno takošen, kakoršen je danes. Na trnek ribe loviti, vrabce streljati, sedeti kje na brvi, pa gledati, kako teče voda: o prekrasne zabave!

Evgenij: Hvala Bogu, da ste uže vendar prišli. Vkljub vsem obljubam očetovim, ki so mi pisali, da je uže vse pripravljeno za pot, obupal sem vendar, da Vas bom kedaj videl tukaj.

Gospa Zamudova: Resnično, to nij bilo brez truda. Vkljub silnosti opravi, ki so ga klicali od doma, pripravljaj se je vedno tako neodločno, in pripravil se vsakrat tako pozno, da nij bilo na pošti nikdar več prostrora za naju.

Oh! in pa to potovanje! Nij ga bilo niti voznika, niti krčmarja, niti popotnika, ki ga nij zadržaval, nadlegoval, trpinčil z vprašanji, z razgovori o politiki, o literaturi, o konjih, o šegah, o poljedelstvu, in Bog ti vé, o čem še. In njemu smo se imeli zahvaliti, da smo se pripeljali dve uri pozneje nego je navada.

Evgenij: Zloživa se, ljuba mati, pa glejva, da bo očetu na korist ta pot. Vaša pravda z mojim strijcem, zadrega očetova v trgovini, neprijaznost ljudi, ki so mi bili obljubili svojo pomoč, vse to je žalostno, resnično žalostno. Oče dolžé mene, da sem jaz kriv vsem nadlogam; jaz pa bi prej rekel, da je očetova malomarnost kriva, da nas je zadelo vse to. Ali naj so nadloge, kakoršne koli, prepričan sem, da bi se z nekolikošnjo delavnostjo očetovo razvozlalo vse, in izteklo vse srečno. Kar se mene tiče, če želim službo, če želim nekoliko sreče, saj veste, da želim vse le za svojo drago Sofijo, ker se nadam, da bom s tem zmagal nevoljo očetovo. Vi, ljuba mati, niste z očetom iste misli, vi spoštujete gospoda Ravneta.

Gospa Zamudova: Jaz, Evgenij?

Evgenij: Dà, dà, spoštujeta ga. Vi dobro veste, če je tudi pri vsakej priložnosti prekosil očeta, da je bil vendar vselej pošten in pravičen in da je zmagal le zato, ker je vselej brez

opotavljanja naravnost šel proti cilju. Mogoče, da je včasih razdrl kakšno šalo zavoljo očetove počasnosti, ali njihove dobre lastnosti je imel zmirom v časti; in večkrat je očeta branil proti nasprotnikom. In pa njegova hči . . . njegova hči je cvet miline . . . Mar nij, da bi človek, oh! . . . Pa ne zamerite, mati, obljubil sem obiskati ta-le čas zavoljo važne reči prijatelja, onega edinega še, ki mi ne zapira vrat. Kmalu bom zopet tu, da čujem, kaj je opravil oče. Ne dajte mu mirú, priganjajte ga, da se obleče, da odide, da mi priskrbi službo, ki je prosim, in ki me bo približala Sofiji. Vi ljubite svojega sina, on pa le ž njo more biti srečen.

Deveti prizor.

Gospa Zamudova (sama).

Gospa Zamudova: Predragi Evgenij! oh, gotovo te ljubim, in v največe veselje mi bode to. Če se sosed Ravnè včasih nekoliko pošali o mojem možu, je li to tolik greh? Ko bi se predrznila midva, jaz ali pa moj sin . . .

Deseti prizor.

Kilijan, Gospa Zamudova.

(Kilijan prinese vijolon, ter ga dene na toaleto, in pa pult poln muzikalij, ter ga namesti poleg toalete.)

Gospa Zamudova: Kilijan, kaj pa je to zopet?

Kilijan: Poslal me je gospod, in mi ukazal pripraviti v tej-le sobi kar je treba za godbo.

Gospa Zamudova: Moj Bog! Pa vsaj ne bo godel, zdaj-le?

Kilijan: Ne, ne, gospa, priprava je za zvečer. Gospod pravi, da se mu denes zelo mudi. No, ne moti ga pa to vendar nič, da bi se ne pogovoril nekoliko z brivcem, ki je pravi človek zato; vsak hip preneha česati, in odgovarja, mahaje s češljem po zraku. (Odide.)

Gospa Zamudova: Resnično, ničesar mu nij manjkalo, nego brivca blebetavca. Oh, ne bo drugač . . . (Hoče k možu v izbo.)

Enajsti prizor.

Gospa Zamudova, Ravnè, Sofija, Jeriho, dva postreščka
(s torbami in drugo robo).

Ravnè (zunaj, postreščekom): Le naprej, le naprej, junaka!

Gospa Zamudova (začuvši Ravnětov glas obstane): Ta glas! . . . Kdo tu govori?

Jeriho (nastopivši s postreščeki): Tod-le, go spod, tod-le! (Gospej Zamudovej): Prišel je popotnik s prav lepo gospodično, na moje poštenje! Odrédil sem mu stanovanje tukaj-le, vašemu nasproti. (Postreščekom, kazaje na Ravnetovo sobo.) Le za mano z vsem skupaj.

Ravnè (prišedši s hčerjo. postreščekom): Dobro, junaka, dobro! Gospod Jeriho vama bo plačal. Z Bogom!

(Jeriho in poštreščeka odidejo.)

Gospa Zamudova: Je-li resnica? Gospod Ravnè?

Ravnè: Dà, milostiva gospa, pravi, živi Ravnè! Prišel sem po opravkih semkaj, posebno pa po opravkih vašega moža. Zraven sem pa rekel, nikakor ne bo napačno, če tudi moja hčerka enkrat pogleda glavno mesto.

Gospa Zamudova (Sofiji): Dobro jutro, ljubeznjiva sosedà.

Ravnè: Dobro, dobro, za komplimente bo uže še časa dovolj. Jaz sem slišal včeraj zjutraj, da ste odšli, in dve uri pozneje sem bil tudi jaz na potu; vedel sem da ste ostali v tem hotelu, in ostal sem tukaj tudi jaz; vaša stara teta mi je povedala vse vaše nadloge, in prišel sem, da jim storim konec.

Gospa Zamudova: Kaj, gospod, vi bi mogli biti tako plemenitega srca, res — ?

Ravnè: Z eno besedo, Zamuda mene ne trpi, in po pravici; ker dovolj sem mu jih uže nagodil, odkar sem živ. Ali nekoliko je pa tudi sam kriv. Misliti nase in pa na svoje vsaj nij prepovedano. Jaz pa sem obračal le njegovo nemarnost v svoj prid, in si pomagal naprej. Kakor hitro je on poželed kakšno reč, uže sem bil jaz zraven, in dobil sem jo mesto njega, ali pa, kakor pravijo lovci, on je zajca spodil, ustrelil sem ga pa jaz. Dandanašnji mi ne manjka ničesar, in misliti morem tudi na druge. Vaš mož je prišel prašat, prosit, priporočat se; ali ubogi mečkav ne bo prišel nikdar do kraja; jaz bom zanj storil vse. Vaš svak vas toži, izvedel sem, kdo in kje mu je advokat. Vaš sin želi dobiti službo v našem domačem mestu, jaz imam prijateljev boljših nego Zamuda. Vaš korespondent vam noče pošiljati blaga, izvedel bom zakaj noče. Delaje pa tako za vas, delal bom tudi zase: vaš sin ljubi mojo hčer; je-li Sofija? Kaj moremo torej storiti boljšega, nego prizadevati si, da se vzameta?

Sofija: Ali oče...

Ravnè: Eh, ti ga ljubiš, to je gotovo; povedala mi pač nijsi, ali jaz sem uganil.

Gospa Zamudova: Resnično, gospod Ravnè, pri vas gre vse kar na skok. Oh, zakaj nij pač moj mož vam enak.

Dvanajsti prizor.

Jeriho, gospa Zamudova, Ravnè, Sofija.

Jeriho: Gospa, voz ki ga je naročil gospod vaš mož, je uže davno pred vrati.

Ravnè: Gospod je naročil voz? Jako dobro. Popeljem se jaz v njem.

Gospa Zamudova: Kaj pravite, vi se popeljete v njem?

Ravnè: Kaj pa dà! po navadi: jaz mu prevzamem, vse, karkoli on poželi. Ali takrat bo za njegovo korist. Nikarte mu povedati, da sem tukaj; mislil bi, da sem prišel navlašč zato, da mu škodujem. Gospod Jeriho, natanko ob eni, da bo kaj dobrega na mizi: divjačine, rib, bordoa, šampanjca. — Ti, draga hčerka, pojdi v svojo sobo; gospa Zamudova bo tako prijazna, ter ti bo delala družbo. Jutri bo dan za zabavo, danes ti bo prijeten počitek. Kar se pa tiče vašega moža, ga pa nij treba preveč goniti od doma, ker vidite, da tečem jaz mesto njega. (Odide.)

Sofija (pri vratih svoje izbe, gospej): Pač bi rada kaj več vas prašala, milostiva gospa, ali prosim vas le-to: je-li zdrav Evgenij?

Gospa Zamudova: Zdrav kot riba. Ta hip bo tukaj in videla se bodeta.

Sofija: Ah, ljuba soseda, kako dober je moj oče, da me je vzel s sabo.

Gospa Zamudova: Dobro, dobro, bliža se moj mož. (Sofija odide v svojo sobo.)

Trinajsti prizor.

Gospa Zamudova, Zamuda (prileti iz sobe, z obrazom polnim bele štupe; v enej roki drži majhen nožek za toaletto, v drugej časnik).

Zamuda: Uganil sem jo, uganil sem jo! he! hitro, pero, tinte! oh! nij bila lahka, ne, ne!

Gospa Zamudova: Kaj nij bilo lahko?

Zamuda: Uganjka, uganjka.

Gospa Zamudova: Uganjka!

Zamuda: Dà, dà, uganjka v teh-le novinah, z darilom za prvega, ki jo ugane. Nij mi ravno za darilo, pa za čast! Pa tudi darilo nij kar si bodi kaj? Kameja, ki predstavlja možitev samničank, to bo kaj izvrstnega; in dobil jo bom jaz, to je kakor z žebljem pribito. Nij mogoče, da bi

bil mogel kdo prej nego jaz . . . „Po noči zijá, po dnevu žlaplja, kaj je to?“ „Šlapa“. Kaj? Ni li mar res? Pokliči Kilijana, da zanese ta hip rešitev v uredništvo . . . Vraga! človek se ne sme dati prehiteti.

Gospa Zamudova: To se ve da, ne daj se prehiteti pri uganjkah, to bi bilo strahovito! . . . Pa da veš: Oblači se, ali pa se slači, pojdi ven, ali pa sedi doma, zvršuj svoje opravke, ali pa ugibaj uganjke, meni nij odslej čisto nič več mar. (Odide na desno.)

Štirnajsti prizor.

Zamuda (sam, pišoč).

Zamuda: Kaj pa je mojej ženi danes? Menda je znorela. Ko bi se morala z mano vred veseliti . . .!? Kilijan!

Petnajsti prizor.

Evgenij, Zamuda, potem Kilijan.

Zamuda (zagledavši Evgenija): Ah, to si ti? . . . Kilijan!

Evgenij; Kaj, oče, vi ste še zdaj le na pol oblečeni?

Zamuda: Zadržal me je ta list, ki sem ga moral hitro napisati zavoljo uganjke.

Evgenij: Zavoljo uganjke!

Zamuda (Kilijanu, ki nastopi): Ah, Kilijan, hitro, odnesi to pismo v uredništvo Klepetčevo, teci, oblekel se bom sam brez tebe; saj mi ne manjka družega nego da slečem to halo. (Kilijan odide.)

Evgenij: Kaj vidim, oče, zavoljo ene uganjke?

Zamuda: Eh, dà, zavoljo uganjke, ki ti je pa ne bom povedal, ker ti nij nič upati, in utegnil bi ti za darilo prevariti svojega lastnega očeta. (Sleče en rokav svoje hale.) Hajdi! hitro, hitro, daj mi suknjo tam-le s stola.

Evgenij: E dà, mar hočete oblačiti suknjo, predno si obrišete štupo z obraza?

Zamuda (vzame časnik in toaletni nožek z mize, ter gre k toaleti; en rokav ima še oblečen): Oh, pravo si rekel. Kaj pa delam res! Vidiš, taka je le, kader človek hiti. (Začuje se igranje na glasovir v Sofijini izbi.) Ah, kaj pa je to?

Sofija (poje v svojej izbi):

Za geslo le to-le vodilo imej:

Po potu najkrajšem naravnost naprej!

In kar je mogoče storiti tekoj,

Nikar ne odlašaj od dans na nocoj.

Zamuda: To je ljubeznjiva soseda, ki jo je gospod Jeriho nastanil v tej-le izbi. Prijeten, sladek glas!

Evgenij (zase): Eh! ali . . . ta glas . . . da bi se motil jaz? . . . Ne, to je Sofija.

Zamuda (vzame vijolon): Št! Št! majhna galanterija; napeljal jo bom, da bo pela dalje. (Gre k vratom Sofijine izbe; s halo na pol slečeno in zaigra ritornel njenega napeva. Sofija pojè:

Za geslo le to-le vodilo imej itd.

(Zamuda nese vijolon na toaleto.)

Evgenij (zase): Zdaj ne morem več dvomiti, ona je, ona. O kolika sreča!

Zamuda (z veselim obrazom): Milijon, to je lepa naključba! Ta se ne sme pustiti iz rok. Eh hitro, da se oblečem. (Sleče halo, in gre po suknjo.) Tukaj, v glavnem mestu bi si ti moral izbrati nevesto, pa ne tam pri nas doma. Ona, tvoja Sofija! . . . Oh, znal bom jaz paziti na-te, tako, da je ne boš videl nikdar več.

(Sofija odpira tihoma vrata.)

Evgenij: Milost Božja! vrata se odpirajo! Ona je, ona!

(Na ulici se začuje petje laških pevcev, ki pojó nekaj časa o sledečem prizoru.)

Šestnajsti prizor.

Evgenij, Zamuda, Sofija.

Zamuda: Ah! ah! zopet glasba? ah! to je prekrasno! Na ulicah pojo. (Odpre okno in gleda ven.) Zdi se mi da so Lahi. To je pa vendar nekaj čudnega pri nas!

Evgenij (tiho Sofiji): Ah! Sofija!

Sofija (ravno tako): Pazi!

Zamuda (pri oknu gledaje na ulico): Laška glasba! Laški pevci! to je okus! to je pevanje! To se najde le pri njih.

Evgenij (tiho Sofiji): Kakšno srečno naključje te je vendar pripeljalo v glavno mesto?

Sofija (ravno tako): Prišla sem ravnokar s svojim očetom. Videla sem uže tudi tvojo mater.

Zamuda (se obrne, Sofija zapre hitro vrata): Bravo! Bravo! Ah! grom in tresk, ti so pa vendar zaslužili . . . (Evgeniju ko v svojih žepih nij nič našel): Imaš li ti kaj drobiža s sabo?

Evgenij: Imam, oče; nate.

Zamuda (zavija denar v kos časnika, ki ga je bil odnesel na toaleto): Lepa reč, zdaj zavijam v svojo uganjko! Reveži so! Podpirati treba umetnost v vseh stanovih.

Sofija (odpiraje vrata): Moj oče je šel, da v red spravi zadeve tvojega očeta, in dal mi je nade, da bova srečna.

Evgenij: Ah, Sofija, kako neizmerno bom ljubil tvojega očeta.

(Pevci prenehajo peti.)

Zamuda (vrgši novce skozi okno): Nate! tam-le je, na desno; tik brivčevih vrat. Dobro, dobro, z Bogom, prijatelji! (Zapre okno, ter se vrti k toaleti; kar zagleda v zrcalu Sofijo.) Ah, ah, sinko moj! (Gre tiho navzad stopaje proti Evgeniju.)

Evgenij: Ali kdaj bom pa mogel jaz govoriti s tabo, s tvojim očetom? Povedati vama imam sto in sto reči.

Sofija (opazivši Zamudo blizo Evgenija): Tiho!

Zamuda (obrnivši se nagloma): Ah! Sem te li ujel, lepi moj sinko? Sofija, spoznal sem jo, da. (Sofija je zagledavši Zamudo hitro zaprla vrata.) Tako torej, ti si se predrznil vpričo mene? Gospodična Ravnetova, je tukaj! v tem-le hotelu! s svojim očetom, to se ve da! Gospod Jeriho! Gospod Jeriho!

Evgenij: Resnično, oče, jaz ne vem . . .

Zamuda: Česa ne veš, česa? O jaz pa vem in vidim, da se ti norčuješ s svojim očetom, da si se dogovoril, da si se sporazumel z njegovimi

sovražniki. Gospod Jeriho!... In to je bila ona, ki sem se jej oglasil na vijolonu! Oh ko bi bil vedel!... Gospod Jeriho!

Sedemnajsti prizor.

Evgenij, Zamuda, Jeriho.

Jericho: Eh, Bog pomagaj, gospod, saj sem uže tu.

Zamuda: Kdo so ti ljudje, ki stanujejo tu notri?

Jericho: Popoten gospod ravno iz vašega kraja, ki je prišel ravnokar s svojo hčerjo.

Zamuda: To je on! Ni več dvombe. Ah! vi imate torej pod svojo streho gospoda Ravneta?

Jericho: Dà, gospod, prav tako se zove.

Zamuda: Taka je torej, gospod Jeriho? Vedite tedaj, dà jaz ne bom spal nocoj v vaši hiši. Očitno je, da je bilo vse dogovorjeno; moj sin je vedel za celo zaroto, peljal me je navlašč v ta-le hotel... in vi sami, gospod Jeriho, vi trobite ž njima v isti rog.

Jericho: Gospod, ne vem, kaj hočete reči. moja hiša je znana; in morem li odganjati potnike, ki mi izkažejo čast, da ostanejo pri meni?

Zamuda: Kaj! Odganjati potnike! Lepo čast imate ž njim, resnično! Ali povedati vsaj morete drugim stanovnikom, kaj in kako.

Osemnajsti prizor.

Prejšnji, Gospa Zamudova.

Gospa Zamudova: Za Božjo voljo, kaj pa je, da je tolik hrup?

Zamuda: Si ti, žena? Ravno prav si prišla, zahvali se svojemu sinu, izvrstno je nama izbral stanovanje; sosed Ravnè, ki se je pripeljal semkaj, ki stanuje tu-le ravno nasproti nama; njegova hči, ki je tako predrzna, da se vpričo mene kratkočasi z mojim sinom! Kakšen namen ga je pripeljal semkaj? Po nič družega nij prišel, nego da meni škoduje, da proti meni ruje, da mi nameče polén pod noge za vsak korak. Ali jaz bom njega prehitel; pokazal mu bom, da kadar se jaz česa lotim, znam biti tudi jaz uren, stanoviten. Dà! Gospod Jeriho, kje je voz, ki sem ga naročil?

Jeriho: Gospod, bil je tu uže pred eno uro.

Zamuda: Pa mi niste mogli povedati uže prej?

Jeriho : Ali, gospod, vzel ga je mej tem drug.

Zamuda : Kaj? Drug ga je vzel? Kdo ga je vzel?

Jeriho : Popotnik iz te-le sobe.

Zamuda : Ravne je vzel moj voz? Grom in blisk, s tem je pričel svoje napade. Vzel je voz, da ruje proti meni, stavil bi glavo, da je taka. Ali jaz ga bom naučil . . . Šel bom peš, opravil bom ravno tako hitro. (Evgeniju): Ti mladi gospod, da se ne predrzneš govoriti z gospodično Ravnetovo. Žena, ti pazi nanj; ti vidiš, da gre za tvojo čast, da nama ne sme delati sramote . . . Dajte mi palico, klobuk, dežnik! Vreme je nestanovitno. (Jeriho mu da vse.) Ah, gospod Jeriho, vi sprejemljete moje sovražnike, vi puščate da jemljó moj voz. Eden naju dveh mora izpod vaše strehe, da veste.

Jeriho : Na mojo dušo, gospod, jaz ne bom zavoljo vas neuljuden s človekom, ki vidim da je voljen trošiti mnogo, ki je naročil veliko kosilo —

Zamuda : Mislite li vi, da jaz ne morem trošiti toliko, kolikor on? (Izvleče uro.) Pol dvanajstih! Ah, moj Bog, kako hitro mine čas! To nij mogoče! Pokažite mi vašo . . . (Jeriho mu jo pokaže.) Pa še zadaj je moja? (Hoče naravnati uro.)

Gospa Zamudova : Ali, dragi moj, tebi se mudi . . .

Zamuda: Ah, pa res. naravnal jo bom na trgu po cerkveni. Pojdite z mano, gospod Jeriho, v obednici vam bom naročil jaz kosilo, ki bo za Ravnetova tri. Pojdiva. (Odide, pa se zopet vrne.) Ah! moje rokovice? . . . Imam jih v žepu. (Odide.)

Devetnajsti prizor.

Evgenij, Gospa Zamudova.

Evgenij: Hvala Bogu, vendar je šel enkrat.

Gospa Zamudova: Čisto nič ne bo opravil, našel ne bo prav nikogar, jaz sem porok; ali umiri se; gospod Ravnè je prevzel vse, in obiskal bo vse ljudi namesto njega.

Evgenij: Kolika dobrota! Ali, mati, vi ki ste pametni . . .

Dvajseti prizor.

Prejšnja, Zamuda.

Zamuda (zunaj prihaja): Počakajte me, ta-le hip bom za vami.

Gospa Zamudova: Sveta pokora! Ti si še zdaj tu?

Zamuda (gredé k toalèti): Pozabil sem tobakérko.

Evgenij (vzevši jo s toaleta): Tu je, dragi oče.

Zamuda: Dobro; dolgo ne bom z doma; zapomni si ti, kar sem ti rekel.

Evgenij (gredé ž njim proti vratom): Dà, dà, zapomnil sem si. (Zamuda odide.)

Enoindvajseti prizor.

Prejšnja brez Zamude.

Evgenij: Ah, ljuba mati, Sofija je tukaj; gotovo je čula, kako so mi oče prepovedali govoriti ž njo; ne bo se upala pokazati se iz sobe. Ko bi mi hoteli vi dovoliti, ko bi mi hoteli pomagati, prepričati jo, da mi bo vekomaj draga in mila, da me kljubu očetovej jezi mora vendar še pogledati, in me trpeti zraven sebe brez zamere, brez očitanja!

Gospa Zamudova: Kaj govoriš? Če ti dopuščam? Še celo zahtevam to od vaju. (Gredé odpirat vrata Sofijine izbe.) Ali je vroč, kakor živi ogenj, moj sin! Prav pravijo, da se sinovi radi vržejo po materi. Gospodična, pokažite se vendar! Gospod Zamuda je šel z doma.

Dvaindvajseti prizor.

Prejšnja, Sofija.

Sofija: Ah, Evgenij, kako neusmiljen je tvoj oče!

Evgenij: Zopet te vidim, Sofija; nikar mi kaliti tega lepega trenutka s spominom na to, kar mi je govoril oče. Nikdar, prisegam ti, nikdar ne bo druga moja žena, nego ti.

Sofija: Nikdar ne privoli v najino ženitev.

Gospa Zamudova: Pojdita, pojdita, nikarta obupati, in ne bodita otročja. Gospod Ravně in pa jaz sva za vaju. Vaš oče je storil mojemu možu toliko zla, dokler sta si bila sopernika, da ne more drugače, nego da mu stori kolikor mogoče dobrega, odkar mu je postal prijatelj. Zamuda je pač v marsičem smešen, ali je pravičen in pa dobrosrčen; in kadar bo videl, da ima vse zahvaliti vašemu očetu, ne bo mogel odreči svojega privoljenja.

Triindvajseti prizor.

Prejšnji, Ravně.

Ravnè (zunaj): Da se ne premakne nikamor, ta-le hip bom spet na vozu. (Nastopi.) Tu sem.

Dobro jutro, Evgenij! Ravno imam časa, da vam poročim o svojih potih. Iz svojega fijakarja sem videl ravnokar Zamudo, ki je bral neko oglasilo, Bog ve kakšno, tam doli na prvem voglu izpod svojega dežnika, ker začelo je škropiti. — Novosti vam pa imam dobrih in slabih. Najpopred, z vašim svakom ne bo pravde nič; dve leti ste uže minuli, odkar vam ponuja poravnavo, skoz in skoz koristno za vas; Zamuda je privolil, ali dan za dnem je pretekel, in on še dandanašnji nij poslal pooblastila. Vaš svak nij imel nikakor namena pravdati se, ali slednjič ga je pa vendar razkačilo to neprestano odlašanje. Bil sem pri njegovem advokatu, napisal bo pooblastilo; čez četrto ure ga prinesem Zamudi, in menda vendar smemo upati, da se ne bo branil podpisati. — Kar se tiče službe, ki je je prosil Evgenij, ta je izgubljena; včeraj dopoldne jo je dobil drug prositelj, ki bi je ne bil dobil nikdar, ko bi bil Zamuda odgovoril le na eno od dvajsetih ali pa tridesetih pisem, ki so mu jih pisali, ko bi mu bilo na mislih ustreči le nekolikim majhnim željam gospodov, kar je bil sicer vselej obljudil, ali vselej tudi pozabil. Ali jaz sem za-te, dragi Evgenij, namenil nekaj družega, kar te bo odškodovalo popolnoma. — Bil sem tudi pri gospodu Ravnikarji, vašem korespondentu; razkačen je kakor gad,

vaš mož, pravi, je uničen; in če se ne razide ž njim, potegnil bo Zamuda še njega s sabo. Uže čez en mesec pričakuje od njega velik znesek, ali od Zamude nobenega glasu. Odkar je odpustil, pravi Ravnikar, vaš mož iz službe onega pomočnika, ki je zdaj pri meni, in ki sem jaz ž njim jako zadovoljen, od takrat nij mogoče ž njim nobenega posla dognati do kraja.

Gospa Zamudova: Ah, dà, moj mož mi je res govoril o menjici na petnajst tisoč goldinarjev, ki jo je moral nesti sam na pošto, bilo je pred enim mesecem. Ah, moj Bog, ko bi se bila izgubila?

Ravnè: Sam jo je moral nesti na pošto? Brž ko ne se je nekje zagledal, in menjica je ostala, kjer je bila. Ali, ne zamerite, gospa, jaz sem na svojih potih spoznal moža, ki je bil ravno takšen, kakoršen je Zamuda; ali njegova žena je imela izvrstno navado: vsak večer je preiskala žepe svojemu možu, in odvrnila je s tem ravnanjem dokaj nesreč.

Gospa Zamudova: Eh, gospod, mislila sem pač tudi jaz uže na to, ali nijsem se nikdar upala.

Ravnè: Lepi pomiselki pri možu takšne nature! Pomislite vsaj, da bi to storili na njegovo korist; a ono izgubljeno menjico bo morebiti edino

na ta način mogoče najti, da, jaz bi stavil, da jo najdemo pri vas doma, ali pa še celo tukaj-le . . .

Gospa Zamudova: Eh! dà, resnično, tukaj-le; prišlo mu je na misel vzeti na pot vso svojo obleko, kakor da nam je ostati tukaj osem mesecev, in ker ne pušča, da se njegove obleke dotakne sluga, ker se zabavlja vsako jutro sam s tem, da jo krtači celo uro . . .

Ravnè: Urno, urno, le nekoliko srčnosti; opravičuje nas naš namen; in pa če ste zraven vi, gospa, če je zraven njegov sin, nij mogoče, da se zgodi kaj napačnega.

Gospa Zamudova: In morebiti naletimo še na kakšno drugo nesrečo, o katerej se nam niti ne sanja.

Štiriindvajseti prizor.

Evgenij, Ravne, Kilijan, Gospa Zamudova.

Kilijan (davši list gospej): Gospa, gospod, ki sem ga srečal ta-le čas v Bredinih ulicah, kjer je presojeval najnovejše karikature pri tamošnjem knjigarji, rekel mi je, naj vam izročim ta listič od pisatelja one uganjke, in naj povem, da je gospod po nesreči uže stoinosedemdeseti uganjalec.

Ravnè: Mi tu ugiblremo drugo uganjko.

Gospa Zamudova: Dà, dà. Pojdi Kilijan, pomagaj mi boš nekaj. (Odide s Kilijanom.)

Petindvajseti prizor.

Evgenij, Ravnè, Sofija.

Ravnè: No, ti ne rečeš niti besedice mojeje hčeri?

Evgenij: Ne zamerite, gospod; zamislil sem se v nesrečo svojega očeta, ki niti ne sanja o njej; zakrivil jo je brž ko ne sam, ali njegova čast, njegovo poštenje, njegova čista duša tega udarca gotovo nij zaslužila.

Sofija: Ravno zato, Evgenij, bomo se složili, da ga potolažimo; naj privoli zvati mene svojo hčer, a moja in tvoja skrbnost, izkazovana tvojemu in mojemu očetu, zagotovila bo stalno srečo dveh družin.

Evgenij: Ah, Sofija, smem li mar še misliti, da boš moja?

Ravnè: Eh! zakaj bi neki ne mislil, to bi rad vedel!

Sofija: Kakšne pa so to besede, Evgenij?

Evgenij: Če je moj oče dejan na kant, če je nekdo drug dobil službo, ki sem jo iskal jaz?

Ravnè: Prvič, petnajst tisoč goldinarjev tvojega očeta še ne dene na kant; a zraven pa še nij niti gotovo, da so izgubljeni. Kar se pa tiče tvoje službe, no? kaj pa porečeš, če te jaz imam za dosti bogatega za mojo hčer?

Sofija: No, kaj moreš neki reči?

Šestindvajseti prizor.

Evgenij, Ravnè. Kilijan, Gospa Zamudova. Sofija.

(Kilijan ima polne roke papirjev, ki jih je našel v žepih Zamudovih.)

Gospa Zamudova: Vse skupaj nesi sem.

(Ravnetu): Tukaj-le je vse, karkoli sva našla.

Ravnè: Na moje poštenje, lepa kopa! Napravimo inventar. (Dene klobuk in palico na fotelj, in se vrne h Kilijanu, potem mu jemlje iz rok papir za papirom.) „Zbirka nenatisnenih pesni za ženitve, godove, in druge veselice.“ To je njegova pisava, ubogi človek! — Papir ves zmečkan! „Akrostih satiričen proti gospodu Ravnetu.“

Gospa Zamudova: Ah! gospod! Na mojo sramoto! . . .

Ravnè: Ne, ne, gospa. (Da list gospej, ki ga raztrga.) Smejte se temu, kakor se smejem jaz.

Tukaj pismi s popolnoma celim pečatom, a pisava je njegova: eno za Marseille eno za Bordeaux.

Gospa Zamudova: Gotovo je uže pet ali pa šest mesecev, odkar ste v njegovem žepu.

Ravnè: „Gospej Rajmondovi, v gospodskih ulicah.“

Gospa Zamudova: To je moja modistinja; pisava je moja. Prosila sem Zamudo, da naj pošlje pismo s svojimi vred; zdaj se ne čudim, da nijsem dobila niti plašča niti odgovora.

Ravnè: Tukaj drugih pisem, razpečatenih in zmečkanih, pisanih Zamudi. Nate, gospa, berite, to se tiče vas . . . Živio! tu je pismo, ki ga mi iscemo; pet pečatov, gospodu Ravnikarju, menjica je notri, stavil bi svojo glavo. (Kilijanu): Na, Kilijan, to pismo odnesi na pošto, a to-le na njegovo addresso. Datum bo pač nekoliko star, ali to ne dé nič; bolje pozno, nego nikdar. Kar se pa tiče pisma na korespondenta, prevzamem ga jaz in grem ta-le hip tje. (Kilijan odide.)

Gospa Zamudova (pregleduje druge papire): Ah! moj Bog!

Ravnè: Kaj je?

Gospa Zamudova: Tu je še drugih lepih reči. Nakaznice, ki nijso bile plačane . . . tukaj je pismo trgovca, ki jih je poslal, in ki nam naznanja protest.

Ravnè: Mir, mir, vse se bo še dalo poravnati; ali s tem mi je priraslo še nekoliko potov. Pojdi z mano, Evgenij, boš mi pomagal. (Gre po klobuk in palico; prišedši nazaj.) Ali, gospa, veste li, na koga se je glasila ona menjica petnajst tisoč goldinarjev?

Gospa Zamudova: Na nekega Gašperina.

Ravnè: Vraga! toliko huje! Pred štirinajstimi dnevi je ustavil izplačevanje.

Gospa Zamudova: Vidite torej, če se tudi najde menjica, izgubili smo vendar-le, a ko bi se bila predložila na zapadni rok pred enim mesecem . . .

Ravnè: Zamuda gre, čujem ga zunaj. Jaz grem skozi ta-le vrata, ti pa hčerka pojdi v svojo izbo. Umirite se, gospa, v kratkem vam bom mogel povedati kaj in kako. Pojdi Evgenij.

Sedemindvajseti prizor.

Gospa Zamudova (sama).

Gospa Zamudova: Prekrasne reči! Tu so upniki, ki ne dobé plačila, tu dolžniki, ki so dejani na kant, in vsemu je on kriv! O, ta je dognana, da tak človek ne more imeti nadalje

trgovine v svojih rokah; in kolika sreča, ko bi se je bil odrekel uže prej. On pa trgovec! to on nikdar nij bil, odkar je živ; a brez onega pomočnika, ki ga je nedavno odpravil od hiše, bil bi kedaj uže ob vse premoženje.

Osemindvajseti prizor.

Gospa Zamudova, Zamuda (nesoč polno not in karikatur),
Trgovski hlapec (nesoč barometer).

Z a m u d a (nastopi in dene klobuk in pa palico na fotelj): Denite to tje-le na mizo. (Hlapec vzame karikature in pa note, ter jih dene na mizo; barometer zadrži v rokah.) Ne zameri mi, draga žena, gotovo si nevoljna name . . . ali razložil ti bom tekoj vse; a da se lažje pomiriva, hotel sem ti napraviti majhno veselje, kupil sem ti ta izvrstni barometer. Kaj tacega je le v glavnem mestu mogoče dobiti.

G o s p a Z a m u d o v a: Dà, dà, le tako naprej, le kupuj, le ustrezaj vsakej svoje želji, saj bogat si dovolj.

Z a m u d a: Ali poglej ga vsaj; kakor navlašče za našo sobano doma; ne bo li krasno pristojal tapetam z iminitnimi podobami nasproti velikej

uri. (Hlapec dene barometer na fotelj.) Dati vam imam en luidor, jelite prijatelj? Nate. (Hlapec ogleduje luidor.) Oh, dober je in pa polne teže, vagam vsacega jaz sam.

Hlapec: Ker je gospod zadovoljen, prosim, da izvoli vzeti nekoliko adres.

Zamuda: Dajte, dajte; razdelil jih bom doma vse. Z Bogom, prijatelj! (Hlapec odide.) Nadalje pa še dve sonati, čisto novi, za vijolon, ali pa za glasovir, ad libitum. (Poje.)

Gospa Zamudova: Dà, poj, le poj!

Zamuda: In slednjič pa zbirko karikatur, oh, resnično smešnih in presmešnih!

Gospa Zamudova (zase): Bil bi on sam najbolji predmet karikaturi.

Zamuda: A zdaj je pa treba, da ti povem kaj in kako, ker ti menda misliš, da sem bil jaz povsod? Motiš se, prav nikjer nisem bil.

Gospa Zamudova: Kaj? Prav nikjer nisi bil?

Zamuda: Poslušaj vendar, bilo je prepozno. Saj ti nij mogoče v tem velikem mestu iti, kakor bi kdo rad. Kako bi šel neki mimo toliko krašnih prodajalnic, da bi se malo ne ustavil, ne pogledal, kar človek vendar le vsak rad pogleda, lepe reči. Razun tega sem pa kupoval pri anti-kvarji muzikalije, ali bil je mož predrag ž njimi:

a ker je šel jako dež, nijsem potem mogel iz muzeja nikamor proč; in nazadnje sem se pa premislil. — Pojdem pa jutri, ali pa, saj bo še bolje, če jim bom le pisal. Pomisli le, je li mar prav, da jaz tako-le letam za ljudmi? Predložil jim bom rajše, da se kje zidemo jutri.

Gospa Zamudova: A jaz sem začula lepih novic, odkar si bil iz hiše.

Zamuda: Eh! kakšnih neki? (Ogleduje barometer.) Prekrasen barometer!

Gospa Zamudova: Prvič služba, ki je prosil za-njo tvoj sin, je oddana drugemu.

Zamuda: Brž ko ne so sodili, da nij sposoben za-njo. (Vzevši v roke sonate.) Sonate so od Pleyela.

Gospa Zamudova: Ne boš zameril, najin sin je sposoben za vse; ali cela njegova nesreča je ta, da ima očeta, ki nij sposoben za nič.

Zamuda: Kaj! Anka!

Gospa Zamudova: Nijsi li podpisal nakaznic za petnajstega tega meseca?

Zamuda: Pa kaj? Naj se predložé.

Gospa Zamudova: Predložile so se, ali ti jih nijsi plačal, in na nje je protest vložen.

Zamuda: Pojdi, pojdi . . . Eh, dà, vendar je mogoče. Petnajstega zjutraj sem bil rekel, da se ne pokažem nikomur; hotel sem dobrati zadnji zvezek onega romana, ki je bil tako jako zanimiv.

Gospa Zamudova: A ona menjica na Gašperina, ki si jo imel dati na pošto, nij oddana na nobenej pošti.

Zamuda: Ah, pa res! spominjam se: prepiraje se z ravnateljem poštnim o nekem pregovoru medicinskem, — ker on je tudi medicinec, naš poštni ravnatelj, — dejal sem list v žep, in šel sem ž njim k nekemu bolniku. Potem sem pa imel neznano veliko opravkov ves čas.

Gospa Zamudova: A ni li pred enim mesecem Gašperin ustavil izplačevanje?

Zamuda: Pravijo res, da.

Gospa Zamudova: Zdaj se pa čudi, da po takih izvrstnih delih naš korespondent noče s tabo imeti nobenega posla več, in da so službo dali rajše drugemu, nego najinemu sinu. A pravda, ki mi je žugal ž njo moj svak, bila bi, ko bi ne bil sosed Ravnè —

Zamuda: Sosed Ravnè? To bi bil staval! Svoj nos ima zraven, kjerkoli ga nij treba. Prokleti človek! on je, on, ki je kriv vsem mojim nesrečam.

Gospa Zamudova (krepko): Ne, nikakor ne; ti s svojo lenostjo, svojo nemarnostjo, ki jo ti imenuješ srečno blaženost duha, ti si vse storil, zakrivil, pokončal. A zdaj kupuj le barometre, zbiraj sonate, veseli se, kako je lepo, zbuditi se

zjutraj, pa ne vedeti čemu, iti od doma, pa ne vedeti kam, podati se po promenadah, klepetati s sprehajalci, pregledovati prodajalnice, petnajsttisoč goldinarjev izgubljenih, proti nakaznicam protest vložen, najin sin brez službe; to je prekrasno, izvrstno!

Zamuda: Oh! takrat sem jaz kriv. Ali prosim te, človek ne sme takoj biti brez glave; prepričala se boš, kako se znam jaz zasukati.

Gospa Zamudova: Eh, moj Bog, bodi samo miren, to ti je vse, kar te prosim. Kaj neki namerjavaš? Odití nekam, pa ne priti tje; obrniti se na desno, a priti na levo; ostani, opotavljaš se, mečkaj kolikor hočeš, a delo prepusti drugim.

Zamuda: Ali, žena, meni se dozdeva, da . . . Pa naj bo; jaz grem; najel bom voz, da ne pridem v skušnjava, muditi se na potu. Kilijan! . . . Ali kako, za vraga, si izvedela ti vse to?

Gospa Zamudova: Storivši to, kar bi bila morala storiti uže davno, rekši Kilijanu, naj mi da vse, kar koli se nahaja v tvojih žepih.

Zamuda: Kaj? To se je kdo predrznil.

Devetindvajseti prizor.

Prejšnja, Kilijan.

Kilijan: Tukaj sem, gospod.

Zamuda: Ti, to je neznana predrznost, upati se iti preiskavat moje žepe.

Kilijan: Ali gospod, saj je gospa . . .

Gospa: Eh, da jaz sem. Mar se hočeš še morebiti togotiti, ko sem vendar edino na ta način izvedela vzrok tvojih nesreč?

Zamuda (pristopi k ženi, Kilijan gre k mizi in pregleduje karikature): Togotiti? ne, ne; ali zato tvoj čin vendar nij nič manje brezoziren . . . Nij si li podala se v nevarnost, da najdeš kakšno reč . . . kakšno pismo, ki bi ti kot moji ženi ne bilo nikakor všeč?

Gospa Zamudova: Eh! Kaj bi bila neki mogla najti, kar bi me bilo razžalostilo bolj nego ravno to, kar sem našla?

Zamuda: Ali povej mi vendar. Kaj si pa storila z ono menjico?

Gospa Zamudova: Menda bi jo bila morala dati tebi, da jo še enkrat pozabiš? Izročila sem jo.

Zamuda: Ali komu?

Gospa Zamudova: Eh! resnično . . . tvojemu sinu.

Zamuda: Mojemu sinu? Lepa reč! Takšen zaletel, ki ne misli na drugo nego na svojo neumno ljubezen; on in pa moji opravki! Prekrasno! Kakor da še nij dosti mojih nespretnosti; zdaj bom moral popravljati še nespretnosti drugih.

Trideseti prizor.

Gospa Zamudova, Zamuda, Jeriho, Kilijan (pri mizi).

Jerihó: V katerej sobi želite, gospod, da se vam pogrne za kosilo?

Zamuda: No taka je le! More li človek dognati kakšno imenitno reč, če je nadlegovan vsak čas, če se mora vtikati v take-le malenkosti! V zadnjej sobi. (Svojej ženi): Žena, bila bi tvoja dolžnost skrbeti za takšne reči, posebno pa za te podrobne potrebe. Za tri ljudi. Tako, jaz pohitim, da dotečem sina; vzel si bom sam voz na trgu. Kilijan, pojdi pomagat gospodu Jerihu. Jaz tečem k Gašperinu, k Ravnikarju. (Gre po klokuk in palico.)

Jerihó (Kilijanu): Pojdite vendar, prijatelj! Kaj! vi se motite z gledanjem karikatur, kadar vam vaš gospod zapove, z mano iti? (Odide s Kilijanom.)

Zamuda: Odondod pojdem pa k možu, na čegar ime sem podpisal nakaznice. (Hoče iti.)

Enointrideseti prizor.

Gospa Zamudova, Zamuda, birič.

Birič: Gospod Zamuda?

Zamuda: Dà, kaj želite?

Birič: Gospod, poslan sem k vam od slavne sodnije.

Gospa Zamudova: Od sodnije!

Zamuda: Kar je, to je! Prijatelj znano mi je, po kaj ste prišli.

Birič: Tako?

Zamuda: Zavoljo nekih nakaznic?

Birič: Dà.

Zamuda: Izvedeli so, da sem tu v glavnem mestu —

Birič: Od sinoči.

Zamuda: Resnica. A jaz, prijatelj, bom storil svojo dolžnost brez dvombe. Toda treba mi zato par dni časa; pisati moram domú.

Birič: Nikakor ne, gospod. Poslan nam je ravno kar potrebni znesek, da se zadosti osebi, na katero glasi dolg.

Zamuda: Kaj ste rekli?

Birič: Kaj družega, nego to, kar je? A ker je bilo izrekoma zahtevano, da se nakaznice izročé nemudoma vam v roke, sem jaz tu, ter vam jih izročam. Prosim le, da mi s podpisom potrdite prejem. (Gre k mizi.)

Zamuda: Da s podpisom potrdim — ali prijatelj, povejte mi vendar —

Dvaintrideseti prizor.

Prejšnji, trgovski pomočnik.

Trgovski pomočnik: Imam li čast, govoriti z gospodom Zamudo? Jaz sem prvi trgovski pomočnik pri gospodu Ravnikarji, vašem ko-rešpondentu, on odhaja ravnokar iz mesta, a za njegove nenavzočnosti prišel sem jaz, da . . .

Zamuda: Ah, gospod, v mislih imate ono menjico na Gašperina; sam ne vem, kako se je dogodilo, da vam nij prišla v roke . . .

Trgovski pomočnik: Res da je bil zavoljo te zakasnitve gospod Ravnikar jako nevoljen na vas; ali ker je ravnokar, ko je sedal v voz, dobil od vas oni paket, ki bi ga bili morali poslati po pošti . . .

Zamuda: Od mene, pravite?

Trgovski pomočnik: Dà, gospod. Vaše odlašanje je bilo pa tolikanj bolj neugodno, ker je dolžnik pred štirinajstimi dnevi ustavil izplačevanje. Ali ker je menjica zdaj žirirana po možu popolnoma zanesljivem in trdnem...

Zamuda: Žirirana, po možu popolnoma trdnem? Po kom neki?

Birič: Ne zamerite, gospod, meni se jako mudi. Prosim vašega podpisa.

Trgovski pomočnik: Mudi se tudi meni. Bodite tako prijazni in podpišite ta-le majhni zgovor mej vami in gospod Ravnikarjem, katerega bo jako veselilo, biti še nadalje v zvezi z vašo hišo.

Zamuda: Tu naj podpišem — tam naj podpišem — plačujejo se moji dolgovi — žirirajo se menjice moža, ki je prišel na kant... Ne zamerite, gospodje, naj prej hočem vedeti, kdo je ta poštenjak, ki mi je v mojej zadregi tako prijateljsko pristopil v pomoč.

Triintrideseti prizor.

Evgenij, Gospa Zamudova, Ravne, Zamuda, trgovski pomočnik, birič.

Ravne (prišedši z Evgenijem o zadnjih besedah Zamudovih): Eh! Kdo je neki! Jaz sem ti to!

Zamuda: Ravnè!

Gospa Zamudova: To sem si mislila jaz takoj.

Evgenij: Ah, oče, kako hvaležni moramo biti vrlemu gospodu Ravnètu.

Ravnè: Mir, Evgenij! Kar sem storil, nij prav nič posebnega; nakaznice protestovane, to in pa nič; Zamuda bi jih bil plačal čez nekoliko dni, jaz sem dal le novce v naprej; in proti solidnosti hiše nij zarad tega nikakor mogoče posumiti. — Iz datuma v listu, ki si ga ti pozabil dati na pošto, dokazano je, da bi bila menjica pred enim mesecem morala biti v rokah Ravnikarjevih. Temu pa nijsi ti kriv, da je Gašperin v tem času ustavil izplačevanje; ali kriv nij niti on; ker on je poštenjak, in njegova zadrega ne bo trpela dolgo časa. Če sem tedaj žiriral njegovo menjico, nijsem v nevarnost stavil nič. — Tu je poravnanje mej tvojim svakom in mej tabo; Evgeniju sem je uže pokazal; tako je, kakoršno si le moreš želeti. Tvoj sin nij dobil službe, ki jo je iskal, ali če imaš kaj zaupanja v mene, podpisal boš, kar sem mislil, da je potrebno dejati v zgovor mej tabo in Ravnikarjem, temveč, ker Ravnikar hoče samo pod to pogodbo ostati v zvezi s tvojo hišo. Ti si vzameš za druga svojega sina, ter njemu izročiš kupčijo; človek kakor

ti, mora imeti pomočnika, ki mu more zaupati, a boljšega ne boš našel, nego je tvoj sin. Če boš pa imel njega, boš mogel brez nevarnosti brati romane, gosti na vijolino in vijolon, sprehajati se blizo in daleč, s kratka, pohajkovati, kolikorkoli te bo volja. Kadar ne boš imel nikakoršnega opravka, tedaj boš najljubeznivejši človek na svetu. Nikar se mi ne zahvaljuj za to, kar sem ti storil v tvojej zadregi, pozabiva kar je bilo, ne misli na preteklost, pa me poljubi.

Zamuda: Na moje poštenje, iz celega srca.

Ravnè: Dognati morava pa še eno reč; ali najpred podpiši to poravnanje, in stori gospodom kar želé; čez par trenutkov bom zopet tukaj. (Odíde v svojo izbo.)

Štiriintrideseti prizor.

Prejšnji razum Ravnèta.

Zamuda: Ah! To je gotovo, da bom podpisal, kaj pa da! Končana je pravda! Preljubenzjivi moj sosed Ravnè, kako krivo sem ga sodil!

Birič: Prosim, gospod, podpišite mi.

Zamuda: Dà, dà, pa res! — Ali kdo bi bil kaj tacega rekel. Jaz nijsem mislil nič drugega, nego da je prišel sem edino zato, da bi roval proti meni.

Trgovski pomočnik: A meni, gospod, niste voljni podpisati?

Zamuda: Kaj? Da nijsem voljen? Zdi se mi, da bi bila to lepa nehvaležnost, ko bi ne podpisal vsega, kar je storil ta vrli Ravnè.

Evgenij (ki je bil pri mizi, podavši mu peró): Nate, oče, peró.

Zamuda (vzevši peró): Ah! ne čudim se tvojej nepotrpežljivosti, popolnoma naravna je. Ali povej mi vendar, si li ti letal po celem mestu ž njim okoli?

Evgenij: Eh, dragi oče, ne morem vam dati nobenega razjasnila, dokler nij tu-le podpisov.

Zamuda (gre k mizi): Pravo si rekel. Ah, moj Bog, kakšno je pa to peró! Daj mi nož, da je obrežem.

Evgenij: Nate, tu je drugo peró.

Zamuda: Daj sem, daj da se podvizam. (Podpiše biriču, in tekoj vstane.) Zdaj tedaj, sinko, govori. (Birič odide.)

Evgenij: Ali, oče, saj še niste podpisali temu gospodu.

Zamuda: Pa res. (Podpisuje trgovskemu pomočniku.) Tako. Ali zdaj bom pa menda vendar uže izvedel. (Vstaja zopet.)

Gospa Zamudova: Ali tu je še poravnava.

Zamuda: Ah! poravnava! — Tako sem vesel, tako sem zadovoljen. (Gospa mislè, da je izgotovil, hoče odtegniti papir.) Počakaj no, saj še nij manuproprije. Vraga! To je najpoglavitnejša reč! Dà, ravno mojej manupropriji se imam zahvaliti, da sem morebiti edini trgovec, čegar podpisa nij mogoče ponarediti. Gotovo je. (Vstane.) Zdaj pa vendar upam, da mi boš povedal —

Petintrideseti prizor.

Gospa Zamudova, Zamuda, Ravnè, Sofija, Evgenij.

Ravnè: No, je li podpisal?

Gospa Zamudova: Hvala Bogu, je; ali ne brez velikega truda.

Ravnè: A zdaj, moj dragi, imam ti čast predstaviti mojo hčer.

Zamuda: Vem, vem, kaj misliš. Ta dva se ljubita, moramo ju oženiti. Prav je tako! Dragi moj Ravnè, uredi ti vse to, delaj, ravnaj, gospodari, kakor misliš da je najbolje, jaz ti prepuščam vse od kraja do konca. (Sofiji.) Kako lepa je bila pesmica, ki ste jo peli temu malopridnežu, mojemu sinu. Ali ste li tudi zadovoljni z mano?

Sofija: Ah, da, gospod, jako zadovoljna!

Zamuda: Jelite, da vam nijsem slabo se oglašal?

Šestintrideseti prizor.

Prejšnji, Kilijan.

Kilijan (Zamudi): Kadar boste zapovedali, gospod, pripravljeno je vse v zadnji sobi.

Sedemintrideseti prizor.

Prejšnji, Jeriho.

Jeriho (Ravnètu): Gospod, pripravil sem v vaši sobi kosilo po vaši zapovedi.

Ravnè: Eh! gospod Jeriho, zedinite oboje kosilo v eno, pa hitro! kosimo skupaj, potem pa naravnost k notarju.

Zamuda: Dà, dà, k notarju. Dragi Ravnè, draga žena, dragi otroci . . . in pa hvala Bogu, končali smo sila opravkov v enem dopoldnevu. (Pogleda na uro.) Kaj uže dve? Ah, moj Bog, kako hitro mine čas, če človek hiti!

Ravnè: Zato glejmo, da ga porabimo dobro.

(Konec.)